

Malomsoki értékek*

Malomsok lakossága jelenleg 511 fő, természeti szépsége és jellegzetessége, hogy három folyó faluja, a Marcal, a Rába és a Gerence folyik keresztül a településen, és hogy a falu két településrészből áll. Először 1325-ben tesznek róla okleveles említést, „Mulunsuk” néven, ekkor még csak Ómalomsok volt, majd a török hódoltság idején az emberek a Marcal másik oldalára menekültek, és így jött létre 1760-ban Újmalomsok. A két településrészt tehát a Marcal folyó választja el egymástól. 1950-ben egy belügyminiszteri rendelet alapján a két település Malomsok néven egyesített község lett.

Malomsok a nevét a vízimalmokról kapta. Az 1870-es években azonban a folyók szabályozása miatt a malmokat lerombolták – az indok az volt, hogy gátolják a víz folyását.

Malomsok közigazgatási területén számos puszta és major létezett a történelem folyamán, így Ponyvád, Sente, Tördemész és Emilháza. Ezek korábban népes települések voltak, de az idők folyamán elnéptelenedtek. Ponyvádon még kastélyunk is volt, de sajnos lerombolták, pedig a II. világháborút átvészelte.

Az emberek Malomsokon főleg a mezőgazdaságból és állattenyésztésből éltek.

Állattenyésztéséről híres volt a falu, a lovak díjazásán első díjat kapott Nagy István „Fecske” nevű lova, a tenyészbika díjazáson pedig Kecskés Dénes állata. Országosan ismert volt Malomsokon az állattenyésztés.

Malomsok *nevezetességei* között első helyen említem két templomunkat, a két felekezethez tartozó lakosságnak Ómalomsokon áll a római katolikus temploma, amely klasszicista stílusban épült, 1777-ben. Itt található Németh Károly, Ómalomsok utolsó kántortanítójának márvány emléktáblája. Újmalomsokon az evangélikus templom található, amely késő barokk stílusban, 1760-ban épült. A templomban van Edvi Illés Gergely gályarabságra ítélt malomsoki lelkész emléktáblája, aki 1660-1674-ig szolgált Malomsokon.

Mindkét templomban márvány emléktáblák őrzik az I. és II. világháborúban elhunytak emlékét.

Helytörténeti gyűjteményünk van, amit a Baráti Kör kezdeményezésére hoztak létre, a falu lakossága által adományozott eszközökből, használati tárgyakból, fényképekből és oklevelekből. Olyan kiállított tárgyak láthatók a gyűjteményben – például tulipános láda –, melyek a falu múltját tükrözik. Malomsok

szülöttének, néhai H. Szabó Lajos helytörténésznek egy kis emlékhelye lett itt kialakítva, büszke rá a falu, mert írásos dokumentumokat, fényképeket összegyűjtve több könyvet is megjelentetett szülőfalujáról, és több történelmi emlékhely létrehozásával igyekezett Malomsok gazdag történelmi múltját ápolni és megőrizni.

Az Önkormányzat épülete régen általános iskola volt, folyosóján egy emlékfal őrzi az elhunyt malomsoki tanítók márványtábláit – a tanítók munkájának erkölcsi elismerésére. Jelenleg van egy gyémántdiplomás tanítónk, Mérsáros Ferencné, Kató tanító néni személyében, aki 38 évet töltött el Malomsokon tanítóként, akire nagyon büszkék vagyunk, hiszen még mindig aktív résztvevője a település közösségi és kulturális életének, jelenleg is ő a könyvtárosunk.

Az Önkormányzat épületében, a könyvtárhoz vivő folyosón helyi kiállítás látható a volt általános iskola használati tárgyaiból, szemléltető eszközeiből, illetve dokumentációk, könyvek találhatóak itt a falu történelmi múltjáról. Ezt az előző polgármester asszony, Barczáné Majsza Klára alakította ki.

Kulturális életünk gazdag, 2015-ben volt egy amatőr kézmű-

* A polgármester asszony ismertető előadása az NMI Művelődési Intézet Települési értéknapok Veszprém megyében sorozatának malomsoki állomásán hangzott el. A falu értékeinek végiggondolása az értéktár létrehozása érdekében történt.

Az értéknep résztvevői

ves kiállítás, a helyi ügyes kezű emberek munkáiból, amely nagy sikert aratott a helyi lakosok és a környékbeli települések körében is. Ezeknek az alkotásoknak mindegyike értéket képvisel számunkra, hiszen a kézművességhez kell egy bizonyos kreativitás, ami nem minden emberben van meg. Akkor terjedelmű volt a kiállítás, hogy a 300 m²-es tornatermet elfoglalta.

A kiállításon elhunyt helyi lakosok kézműves dolgait is megcsodálhatták. Ezek főként hímzett terítők, párnák és falvédők voltak.

Nagyon sokfajta kiállított tárgyat lehetett megtekinteni:

A quillingek – ez egy kreatív papírcsík technológia ajándékok, ékszerek és figurák készítéséhez – Fintáné Csillag Piroska és Boros Brigitta alkotásai voltak, ők a gyerekeknek szakkört is szerveztek.

A foltvarrás Ligetvári Sándorné nevéhez fűződik, a keresztszemes hímzés Horváth Mónikához, a gobelin Rugovicsné Barcza Zsuzsannához, a gyöngyfűzés, égett gyurmás asztalteríték, díszek Véland Lillához, a famunkák Páll Leventéhez. Ő készítette az új falutábláinkat, ő egy Erdélyből Malomsokra települt fiatalember, aki a fa-

luban egy gyönyörű székely kaput is készített.

A magyaros esküvői ruhák, melyeken a díszítések, a sujtások kézzel készülnek, Finta Tamás divat- és stílustervező munkái voltak.

A fonott kosarakat és vesszőseprűket Kovács Ede bácsi készítette, a házi készítésű, kézműves tortákat, melyek fényképekről voltak láthatók, Boros Melitta.

Varga-Gedő Zalán grafikákat állított ki, festményeket, rajzokat Kárpáti László.

A falunkban a négy évszagos szalmabábuk készítői Szabó Ferencné és Telbisz Bálintné, ők folyamatosan díszítik tárgyaikkal a falut. Minden évben felállítják a falu Betlehemét.

Több olyan lakos van, aki a saját portája előtt szépíti a területet kézműves dolgaival.

A „Malomsoki piramis” a falu kivilágható látványossága, 1032 darab műanyagflakomból készült, Finta László készítette.

A kézműves kiállításon a rózsafánkot – nagyon régi recept alapján – a nyugdíjasklub volt vezetője sütötte, Polgár Lajosné, és miközben nézelődtek az érdeklődők, beszélgethettek a vendégek,

megkóstolhatták a fánkot, tehát egy kis vendéglátással mindenkinek kellemes délutáná tettük a hasznos kikapcsolódást.

Igazából a szivárvány sokszínűségével jellemezhetném ezt a kiállítást. És annyira segítőkészek voltak a kiállítók, hogy a kiállítás elrendezését is ők végezték. Ők olyan emberek, akik nem csak saját szórakozásukra, hanem szűkebb környezetük gyönyörűségére is alkotnak.

Hagyományörző menyegzőnket, ami DVD-n megnézhető, „Egyszer volt, hol nem volt” címmel tartottuk, amivel az idén egy millió forintot tudtunk adni a falunak, hiszen megnyertük vele a Napló „Összertartozunk” című pályázatát. Ebben a pályázatban a legjobb közösségi pillanatot keresték, ahol a legtöbben részt vettek a település lakói közül. A mi hagyományörző menyegzőnk egy olyan rendezvény volt, ami a faluban minden korosztályt megmozgatott. A helyi lakosok korhű ruhákba öltözve, régi lakodalmas ételeket, szokásokat, táncokat, énekeket felidézve mutatták be, a lassan feledésbe merülő lakodalmak világát.

Még Polgár Lajosné, Kári néni vezette a nyugdíjas klubot, amikor egy múlt századi zenés színdarabot adtak elő, ami nagy sikert aratott nem csak a helyiek körében, több helyen is felléptek vele, tizenhét-szer adták elő. Balatonfűzfőn a Színjászó Fesztiválon I. díjra érdemesítették, szerepelt Budapesten a Vajdahunyad várában és a WestEnd City Centerben. Rábapordányban, a környékbeli településen is hatalmas sikere volt.

2016-ban azt gondoltuk, hogy a minden év szeptemberében megtartott Szent Mihály nap legyen valami más, valami különleges legyen. A fiam vetette fel, hogy mi lenne, ha a Klári néniék-féle lakodalmast kivetítenénk az egész falura, és a jelenlévő vendégeket is bevonnánk

**Polgár Lajosné, Klári néni
a falu értékgyűjteményével**

a rendezvénybe. Így a 16 szereplő helyett közel 40-en lettünk, mind-egyik korosztály képviseltette magát, és nagyon jól tudtunk együtt dolgozni. Még egy hónapunk sem volt arra, hogy ezt megvalósítsuk!

Elkezdtük a szervezést, először is Klári néninek és Horváth Mónikának ki kellett egészíteni a színdarab szövegét, hogy minél többen szerepelhessenek benne. Ez nem volt könnyű, hiszen a padlason talált, 1885. évi kiadású füzetke alapján készült a színdarab, tehát régies kiejtéssel, nehéz nyelvezettel. Így a szöveg megtanulása sem volt könnyű.

A fiam varrta a magyaros menyasszonyi ruhát, kézi díszítéssel, valamint a koszorúslányok ruháit, amiben a nyugdíjas klub jelenlegi vezetője, Szabó Ferencné segített neki. Mondanom sem kell, gyönyörű ruhák készültek, alig egy hónap alatt.

A menyasszonyi csokrokat, kítűzőket, virágdíszeket Véland Lilla készítette.

Ómalomsokról a lányos háztól kikértük a menyasszonyt, és a nászmenet lovas kocsikon vonulva jött át Újmalomsokra, ahol leszálltunk a lovas kocsikról, és gyalogo-

san folytattuk a vonulást. A lakosság kiállt az utcára, és mindenki integetett, volt, amelyik ház előtt megkínáltak bennünket. Végig nőtáztuk, énekeltük az utat. A környékbeli lovas barátaink segítettek abban, hogy lovas kocsikon vonuljunk.

A vőlegényt elbúcsúztatták a helyi kocsmá előtt, utána elvonultunk a templom elé, ahol a falu vezetője adta össze az ifjú párt. Szépek voltak, jól kiszemeltük őket. Onnét mentünk a vőlegényes házig, ahol következett a lakodalom, ami aztán folyt a hagyományok szerint, a finom ételek és sütemények tálalásával.

A szép tortákat Boros Brigitta készítette, amik nagyon ízletesek voltak, hiszen hamar elfogytak. A lakodalmi ebédet Klári néni vezetésével a nyugdíjas klub tagjai készítették. Több fogást tálaltak fel, és ezt a násznép a valóságban elfogyasztotta, sőt, a jelenlévők is meglettek vendégelve a végén.

Élő zenére megkezdődött a tánc: párnatánc, sodrófatánc, cigánytánc, menyasszonyi tánc. A táncokba természetesen a nézőket is bevontuk, és ezt örömmel vették.

A rendezvény várakozáson felüli sikert aratott!

2018-ban a megnyert pénzen Arató Fesztivált szeretnénk szervezni, hasonlóképpen, mint a falusi lakodalmast, a lakosság segítségével, a vendégek bevonásával.

Divattörténeti napot is szeretnénk rendezni, hiszen Klári néni-nél sok olyan régi korból származó ruha van, ami szintén malomsoki-aké volt. Helyi paraszti viselettől a divattörténeti korok bemutatása – a jelen divatig. Szintén malomsokiak viselnék a ruhákat. Minden korosztályt szeretnénk bevonni.

Amatőr csoportjaink a faluban az Őszirózsa Nyugdíjas Klub, ami 2003-ban alakult Polgár Lajosné

Klári néni vezetésével. 2016-ban vezetői váltás történt, jelenleg Szabó Ferencné Andi a nyugdíjas klub vezetője. Színdarabot játszanak, énekelnek, szavalnak.

A Malomsoki Menyecskek a könnyűzene műfaját képviselik, 10 éve egy baráti társaságból alakultak, egyszeri fellépés volt a cél a Malomsoki falunapra, és még jelenleg is együtt vannak. Szeretnek énekelni.

A Country Csillagok egy country tánc csoport. 2015-ben alakultak, de most már több stílust is képviselnek.

Ezek a csoportok állandó fellépői a helyi rendezvényeinknek, és a környékbeli települések körében is elterjedt a hírük. Nagyon sok rendezvényen fellépnek, pl. falunapokon, nyugdíjas napokon, Szent Mihály napon stb. Aktívan részt vesznek a falu közösségi életében.

Amatőr csoportjainkat, lehetőségeinkhez mérten, természetesen anyagilag is támogatjuk.

Civil szervezeteink a Polgárör-ségünk, a Sportegyesületünk, a Ba-

A Malomsok Baráti köre találkozásán népi táncolót szereplése után családja köszönti

Az Újmalomsoki Ifjúsági Egylet alapítói 1936-ban

ráti Kör – erről részletesebben beszélnek.

A Baráti Kör Alapszabályában a hagyományörzés szerepel. Tagjai főként a Malomsokról elszármazottak, akiket még mindig érdekel a falu sorsa, de természetesen helyi lakosok is vannak a tagok között. Ők tagdíjaikkal és adományaikkal is támogatják a falut.

1984-ben alakult, 1990-ben jegyezték be a cégbíróságon. Nevéhez fűződik:

- a március 15-i ünnepek iskolai zártságából, nyilvános, közös ünnepé tétele,
- a Helytörténeti Gyűjtemény létrehozása,
- a világháborús hősi halottaknak emléktáblák emelése,
- a tanítói emlékfal – a tanítók munkájának elismerésére,
- az Önkéntes Tűzoltók 100. évfordulóját megörökítő emléktábla,

Tanítók és igazgató-tanítók emlékfala

- a 48-as honvédek emlékére emelt emléktábla
- a Milleniumi emlékoszlop,
- az Erzsébet emlékoszlop.

Szellemi értékeink dr. H. Szabó Lajos helytörténész könyvei, aki Malomsokon született, és kívánsága szerint Malomsokra is lett eltemetve!

Falunk szülöttei Horváth Miklós lelkész és Dr. Matos Lajos, az országos hírű, világszerte ismert kardiológus.

Egy Goethétől vett idézettel szeretném befejezni a mondani valómat: „Egyedül felszárnyú angyalok vagyunk, s csak úgy tudunk szárnyalni, ha összekapaszkodunk!”

FINTÁNÉ DÓRA MÁRIA (Csorna, 1967) Malomsok polgármestere. Iskoláit (általános és gimnázium) Csornán végezte, mérlegképes könyvelő. Dolgozott Pápán az ÁFÉSZ-irodában, Malomsokon anyakönyvvezetőként, 2014 október óta polgármester. Férje malomsoki születésű, két fiúk van, ők is a faluban élnek. A Menyecskék kórus alapító tagja. A felújított malomsoki hagyományos lakodalom megszervezője.